

Uredništvo in upraviteljstvo v Ptuj
v gledališkem posloju.

Štajerc izhaja vsaki drugi četrtek,
datiran z dne naslednje nedelje.

Sestavki dobrodošli.

Rokopisi se ne vračajo in se morajo
najdalje do ponedeljka pred izhaji do-
tične številke vpslati.

Štajerc.

Posamezna številka velja v Ptuj za
celo leto K 1.— s poštnino K 1.20.
Pri odjemanju več ko 10 številk pri-
meren rabat.

Cena za oznanila za:

1 stran K 32.—, 1/2 strani K 16.—,
1/4 strani K 8.—, 1/8 strani K 4.—,
1/16 strani K 2.—, 1/32 strani K 1.—
Pri večkratnem oznanilu posebno zni-
žana cena.

Štev. 2.

V Ptuj v nedeljo dne 15. julija 1900.

I. letnik.

K samopomočju kmečkega stanu.

Dobre postave in dobre uredbe so pač potrebne, da bi se kmečkemu stanu boljše življenje pripomoči zamoglo; če je pa tako kakor v Avstriji ta nepotreben večer naroden prepir, kateri je povzročil, da je mašina postavodajalve čisto obstala, potem je pregovor: „Pomagaj si sam, potlej ti Bog pomaga!“ čisto pravilen. Marsikateri si bo glavo majal, kako si naj kmet sam pomaga. Seveda en samičen kmet, kateri daleč v zadrž v kakšnem grabnu prebiva, ali v svojem domu tiči, si ne more pomagati. Ako pa vsi kmetje trdno skup držijo, zraven pa ne sme nobeden izključen biti, potem je mogoče kmečkemu stanu pomagati. Glejte, večidel vsi drugi stanovi so se že zedinili in ravno skoz tako združenje so si lepe pripomočke zgojili. Vi kmetje se že morate od delavskih organizacij (uredb) veliko učiti in veliko zamujenega doiti. Zavarovališče znano je v kmečkem poklicu kot prav koristno. Na Gorjem-Stajerskem je katoliško kmečko društvo s svojo zavarovalnico proti ognju na precejšno stopinjo prišlo. Tudi začetek družbene

šparkase je že sklenjen in ta sklep sam na sebi je imel moč, velike bogatine v strah pripraviti. In ravno to društvo ima namen, kmečki stan oprostiti, od gvišnih šmarocerjev in krvosesov. Prva mogočna stopinja se je storila. Temu se reče samopomoč, pa tako stopinjo prednosti ni mogoče morebiti kakim dvajstim kmetom storiti, ampak se jih mora več tisoč združiti, potem bojo zavarovalne družtve in posojilnice strah dobile. To se imenuje organizacija (združenje.) Brez organizacije pa tudi ni samopomoči. Tudi Raiffeisen-ove kase, katere vsak kmet pozna, niso nič druga, kakor samopomoč, da se vuharjem in krvosesom kmečki stan brani. Raiffeisen-ove kase so najboljše šole za kmečki stan, da isti zve pomen organizacije (združenja.)

Te, večidel dobre skušnje o teh kasah bojo kmete prepričale, da so iste v njih vsebinah k delu samopomoči.

V drugih deželah so se tudi kmetijske zadruge osnovale, katere žito, sadje, vino mleko i. t. d. prodajajo in komposte, semena i. t. d. kupujejo. Tudi na spodnjem Štajerskem bi se naj kaj enakega zgo-

Vinski trgovci.

Spisal H. M.

(Konec.)

Nek občut velikoduštva nakanil je gospoda župana, da je ves denar, ki ga je pri sebi imel, ponudil tema dunajskima gospodoma, da jima pomaga iz zadrege, rekoč: „mislim, da vam bode za zdaj nekoliko pripomagano“ in izroči gospodu Dürst-u 8 kron. Sprva se je ta gospod nekako razkačen branil denar sprejeti, pa po deljčasnem prigovarjanju ga je vendar vzel. Sel je koj po smodke, seveda po najboljše in je vsakemu mešetarju dal po 5 komadov, s čim se jim je vnovič jako vstregel.

Veselega srca šli so naprej do gospoda župnika, ki je imel tudi veliko dobrega vina.

Že pri prvi kupici vina sprevidel je gospod Dürst, da nima več pravega okusa, ker je že preveč poskušal, rekoč, da bi mu nekaj za prigrizniti bolj uga-jalo in vprašal je visokočastitega gospoda župnika, ako nimajo koga, ki bi šel po kruha, sira in klobase. Samoumevno tega gospod župnik niso mogli storiti, oni

so jim sami z slastno suho svinino in kruhom postregli. Zadovoljen požmiknil je gosp. Dürst svojemu tovarišu. Ta gospoda pojedla sta strašansko veliko; zraven pa pila dobro vince iz kleti gospoda fajmoštra. —

Šlo je proti večeru, ko so se iz farovža odpravljali obljubovaje, da bodo pri gosp. fajmoštru najprej vino kupili. Visokočastiti gospod so jima pa zagotovili, da si bodo to v posebno čast šteli. Veliko smeha je bilo, ko je Dürst pripovedoval, kako je svojih 200 kron zgubil.

Pred oštarijo sta se poslovila gospoda kupca od mašeterjev in so sledni še morali objubiti, da pridejo čez 2 uri t. j. ob 9 uri k večerji v gostilno, ktero še morata poprej naročiti. Poprej se pa hotela malo počiti in da gresta potem svojemu gospodarju proti.

Gospa krčmarica si je posebno prizadevala, da jim po vsem vstreže. — Na ognjišču prželo in cvrčalo je res, kakor da bi bila drugi dan gostija. Do 1/2 9 ure mora biti večerja pripravljena, zato se je morala žuriti. Ptujca odšla sta med tem, kakor sta rekla, gospodarju na-

dilo, ako hočejo kmetje skupaj delovati, in ako bode sl. duhovenstvo k temu prave nasvete dajati hotelo.

To se imenuje samopomoč in take samepomoci bi našega kmeta prej rešile kakor kmetijska politika. Gotovo je, da se naenkrat ne da veliko pridobiti. V pravem svetu ide zboljšek kakor na uri kazalnik stopinja za stopinjo naprej.

Posojilnice in hranilnice po Raiffeisen-ovi sestavi.

Preteklo bode kmali pol stoletja od kar je vsega spoštovanja in blagega spomina vreden mož J. W. Raiffeisen, župan iz Plamnopolja osnoval po najboljšem naniču zavod, to je hranilno in posojilno društvo, katerega koristi prekosijo vse druge take zavode, ker taka sestava, kakor je po Raiffeizenu vpeljana je ena najboljših in je vsestransko dokazano, da je najprilnejše iznajdena, ter da ji je v prvi vrsti namen ubogega ali zadolženega kmeta iz zagate potegniti, in ga v boljše prihodnost postaviti. Da so taki denarni zavodi res tudi jako potrebni, razvidi se že iz tega, da se jih vsako leto samo v Avstriji in Nemčiji okoli 1000 ustanovi; tedaj si pač lahko mislimo, da mora na tak način osnovani denarni zavod najboljšo delovati, kar se bode že tukaj samo na papirju dokazati dalo:

Pri takih posojilnicah in hranilnicah je izključena vsaka zasebna špekulacija udov, kar se v pravilih (štaturah) posebno povdarja, torej je že pri takem ravnanju mogoče čiš nižje postaviti, kakor ga pa imajo nastavljenega druge kase.

Drugi taki zavodi imajo nastavljenih vsakovrstnih uradnikov, kateri veliko košajo, pri Raiffeizen-ovih pa tega ni treba, ker načelnik in pregledovalci ne smejo računati za svoje skrbi nič, in le blagajnik (kasir) do-

proti in sta zahtevala, da hočeta, kadar nazaj prideta vse na mizi videti. — —

„No, zdaj pa že smemo mizo pogniti“, reče krčmarica svojemu možu. — „Še niso gospodje tukaj?“

Krčmar pogleda na uro in skima z glavo.

„Sam Bog ve, zdaj bo že kmalu 9 ura. Mešetarji že pridejo. Le pogni.“

Mešetarji so se vsedli za mizo in jedli, da jim je skoro trebuh počil. Na manjkajoče goste se sedaj ni veliko mislilo. Pa ko je ura $\frac{1}{2}$ 10 bila, postali so vsi nekoliko nemirni.

„To ne bi bilo slabo“, reče krčmar, „da ne bi več nazaj prišli. Račun znaša že precej veliko. Eden teh, tisti debeli, majhni gospod izposodil si je pri meni 10 kron, rekoč, da je svoj denar zgubil.“

„Kaj, kaj?“ Zakričali so na en hip vsi. „10 kron si je pri Vas izposodil? Od mene pa tudi 8 kron.“

Vsi so se le čudovali in jezili, ker so sprevideli, da so sleparjem v roke padli. —

Da zvejo, pri čem da so, šli so v sobo, v kateri sta gospoda bivala; preiskali so vse kote, našli so pa le en zavitek z raztrgano obleko nekega berača, na

bi za zamudo časa nekoliko odškodnine, in tudi za tegavoljo je čiš lahko nizek.

Ker je tedaj na tak način vpeljan zavod brez vsake špekulacije, in služi le skupnim dobrim namenom, mu ni treba skoraj nobenih davkov plačevati. Vzemi pa na primer, če tudi le malo denarja na posojilo pri kaki drugi kasi, pa bodeš videl koliko boš potrošil za kvitiranje, izbrisovanje, razna pota i. t. d. potem pa še Bog vedi koliko časa čakal predno kaj dosežeš, nazadnje pa prav visoke obresti plačeval. Ni toraj čudno, ako se ubogi kmetovalec ali obrtnik, boječ se prevelikih stroškov v svoji stiski vrže v roke kakemu zasebniku, ki pa je večidel le brezsrčni skopuh in potem — z Bogom ti in tvoja ljuba domačija.

Zdaj pa poslušaj kako se dela pri Raiffeizen-ovih zavodih: Ako si poštenjak in v resnici posojila potrebuješ (brez sile si denar nikjer ne izposojuj) in dobiš dva moža, katera načelnštvo za dobro spozna, podaj se tje, in opravil boš kmali skoraj brez vseh stroškov ter denar prejel brez da bi se na tvoje posestvo kaj namazalo, ker tukaj boš dobil na osebni kredit.

(Konec sledi.)

Vojska na Kitajskem.

Ni se še končala vojska med Buri in Angleži v južnej Afriki, pa že zopet se vzdigujejo v novi hudourni oblaki v vzhodnej Aziji, kateri eno veliko in strašansko bitko naznanjajo.

Kitajsko je velikanska država v katerej okoli 371 milijonov ljudi prebiva, in tukaj se pripravate dve stranki. Ena stranka hoče namreč vse po starem kopitu delati, rekoč to staro šlamparijo in napake s katerim je država — kakor eden kužen človek z gnjilobami, buli in tvori — napolnjena in ta stranka si prizadeva izpodbiti vse trude, kateri na to vižajo, da se Kitajsko z evropejsko kulturo zgliha. Ta druga stranka pa,

oknu pa listek, na katerem je bilo napisano sledeče:

„Za gostoljubni sprejem in postrežbo se prav lepo zahvalita: L. Dürst, blagajnik, C. Heuter, kletar vinoveletrštva S . . . . na Dunaju.“

Vsi so bili strašansko pobiti. Na zasledovanje ni bilo za misliti, ker je bila že tema. Pustili so ta dva prebrisana gospoda mirno odlaziti, — molčali so o celem dogodku, da ne pride cela vas na večne čase v sramoto.

Samo nekaj dni bila je še govorica o obisku vinokupovalcev. Opazili so pa, da je v eni kleti zginila ena prav lepa gnjat (šunka), pri gospodu fajmoštru pa dve „flaši“ dragega vina.

Preostalo ni torej drugega nič, na vse se je moralo pozabiti. — Nekdo pa je vendar skrbel za to, da se je o tem dogodku naslednjo nedeljo v časopisu razglasilo sledečo svarilo:

„Vsi naši vinogradniki opominjajo se, naj se varujejo dveh posameznikov (individiij), da ne gredò na limanice, kakor vrli vaščani v K . . . . —

Od semkaj sprejemajo se nepoznati vinokupci v vasi K . . . . le z največo nezaupnostjo. —

„Izkušen gospodar.“

katera sicer ni tako močna kakor prva, je Angleže, Francoze in tudi Nemce v Kitajsko poklicala, da bi se železnice napravile, umetnost in učenost tudi v Kitajskem pričela, ali ne za to, da bi se Kitajci tudi v kršanski veri podučevali, kajti, oni so še večji del hajdi. In ravno za Kitajsko je katolška cerkev največje žrtve doprinesla, in so tudi tla te svetovne države s krvjo najboljših sinov naše cerkve napojene. Kolkokrat je prva stranka hotela tujce iz dežele izgnati, so zmiraj misijonske klostre razrušili in katolške misijonerje pomorili. Od nekaj let sem, si je ta tujcem sovražna stranka drugo ime izbrala in ti pristaši se sedaj imenujejo Bokserji. Katolški misijonerji so se že lansko leto nadjali, da se hujskanje zoper tujce preti, — ali nihče tega tedaj ni vrjel.

Kar na enkrat prinese telegraf strašansko novice, da je v Kitajskem revolucija nastala, ter da so ustaši stanovišča tujcev požgali in ptuje može in žene na grozovit način pokončali. Od začetka se je mislilo, da bode kitajska država bokserjevim nevarnem početju konec naredila; ali glej ravno nasprotno, kitajska cesarica še pa to ravnanje podpira, kajti kitajski vojaki delajo z ustaši skupno svoj posel naprej.

Sedaj je pa že drugim državam poterpežljivost odhenjala, in se vse velevlasti zedinjajo, da zopet mir v Kitajskem naredijo. Razvidno je, kako se vse velevlasti iz Evrope, Azije in Amerike nji politični skritomisli odpovedó in trdno skupno ravnaajo, da svojim v Kitaji prebivajočim podložnikom zdatno pomoč zagotovijo.

V Kitajskim pristanišču (Hafen) po imenu Taku je že prišlo do prve bitke. Velevlastne vojne barke so že bile napadene od Kitajskih trdnjav (Festung.) Strelj se je odgovoril, avstrijanci bojevali so se poleg rusov in amerikancev in po vročem boju posrečilo se jim je trdnjavo vzeti. —

To je pa do sedaj edini vspeh. Med tem se je govornica raznesla, da so v obeh velikih mestih, namreč v Peking-u in v Tien-Tsin evropejske državne zastopnike zamorili in da se je grozovito pobijanje in klanje ptujcev vršilo. Ker so skoraj vse telegrafične zveze pretrgane, se ne ve nič gvišnega; samo toliko je gotovo, da še armada, katera je proti mestu Tien-Tsin marširala, da bi ptujce rešila, do danes ni tja prišla; tako je toraj sklepati, da je ista od Kitajcev pobita ali vjeta postala. En star državnik (politikar) po imenu Li-hung-Chang se trudi med očetnjavo in velevlasti dogovarjati. Ako bojo pa njegovi trudi brezuspešni postali, začela se bo gotovo „resna vojka“ katere se udeležijo vse evropejske države, tako tudi Avstrija. —

Če bi se hotelo, z Kitajci zgotoviti, treba bi bilo, da najmanj 40.000 evropejskih soldatov v Kitajsko maršira.

Razmere so brezupne. Vojna zedinjenih držav si je sicer Tien-Tsin priborila pa v Peking-u so se med tem časom strašanske reči godile. Nemškega državnega zastopnika so umorili; ko je po cesti jahal napadli so ga Bokserji in kitajski vojaki ter ga raz konja poteg-

nili in usmrtili. Še mrtvo truplo niso pustili na miru, ampak so ga na male kose razsekali. Palačo od nemškega in od šest drugih državnih zastopnikov pa so zažgali. Večjo število služabnikov so zamorili in potem v ogenj vrgli.

Najnovejša poročila.

(Budapešt, 10. julija.) Tudi proti vsem nasprotnim zagotovitvam zderžuje se vest, da odideta dva bataljona pešcev na Kitajsko. Neki Peštarski list pravi, da to ni nobena skrivnost več. Naj bi se za tako ekspedicijo med ljusdtvom simpatija pridobila, kar bi se gotovo zgodilo ako bi se ljudstvo pravilno tudi k posvetovanju poklicalo. Ob enem se pa tudi sliši, da se ne misli stalne bataljone tje poslati, ampak le gotove dele odbranih prostovoljcev iz vseh vojakov.

(Berlin, 10. julija.) Države so sklenile, da naj Japanci še večjo moč vojakov na Kitajsko pošljejo. Misli se, da Japanci z drugimi močmi vred bojo se vojskovali skupno.

(Frankfurt, 10. julija.) Neki ruski telegram prinesel je iz Kitajskega grozno vest, da je družina ruskega poslaništva v Peking-u na stračen način mučena in pomorjena bila. Posamezne osebe so z vrelo vodo polivali in potem obglavili.

(Kopenhagen, 10. julija.) Neki danski trgovec pripoveduje, da oprostitev Pekinga med julijem in pričetkom avgusta ni mogočna, ker stoji ob tem času v mestu tolika voda, da ljudje utaplajo. Princa Tuana pa slika ta trgovec kot lahkomišljenega, zarobljenega in hudodelskega pijanca.

(London, 10. julija.) Poroča se iz uradnih kineških virov, da je cesarica vdova 30. junija zopet vladanje nastopila in izbrala Junglu-ja svojim prvim ministrom. Cesarica je neki ukazala podkralju u Jang-Tsienu, da mora pod vsakem pogoju tujce varovati.

Razne stvari.

(Od Pesnice.) Bodi nam pozdravljen novo narodilni list Štajerc, da bi se ta list že pred večmi leti narodil, bi si tudi naš kmečki stan boljše stanje pridobil, kaj kmetu tudi že po naravi pripada v njegov korist; tedaj dragi bralec, le oglej se na okoli koliko zavidnežev ima ta novorojeni list, posebno se plaka in dere Domovina nad novorojenim listom Štajercem; in zakaj se nebi, — ker ji bode Štajerc marsikrat kakšno pripravno odgovoril in kmetom, posebno zvestim Štajercem več reči razodel. Ker smo mi Štajerci, tedaj je tudi naša dolžnost, da se vsi tega lista poprejmemo, ker bode nam ta list kazal pravo pot v naših-gospodarskih rečeh, za blagor našega kmetijskega stanu, kakor tudi za trgovca, delavca i. t. d. Že prva številka se gotovo more vsakemu kmetu kakor tudi trgovcu prikupiti, da si vsak po svojih močeh ta list naroči, ker mu bode edna številka tega lista več koristila, kakor pa dvajset številčk Domovine, ker ta list spada na prednjo stranko, ne pa na mračjaštvo in kdor se sedaj ne popreme predne stranke tisti gotovo zaostaja s svojim gospodarstvom. Ako si dragi Štajerski kmet kaj dobrega in koristnega za svoj stan svetu razodeti hotel v tvojih zadevah ni hotela sprejeti Domovina, ampak vsi so šli v uradniški koš, tega sem jaz sam pričnan kakor kmet, za to se tudi sedaj tako tuguje in plaka ta list, kateri se gotovo vsakemu naprednjaku studiti mora. Neki mračjaški pismonoša je pretečeni teden Štajerca nekemu

krčmarju prinesel, ker je bil adresiran na krčmarja in poznej pride ta mračjaški pismonoša po Štajerca, naj bi ga nazaj odposlal, a krčmar mu reče: „Jaz ga nisem še prečital in ga tudi nazaj ne dam, ampak jaz hočem skrbeti, da bo ta list več naročnikov dobil.“ Pismonoša se je obrnil s kislim obrazom in odšel. Tako dragi bralec ako se kaj koristnega za kmeta in trgovca osnuje, hoče mračjaška stranka vse uničiti in svojo neumno mračjaštvo na prej tirati v pogubo kmetijske in trgovske napredne stranke. Tedaj dragi kmet in trgovec z naročbi in dopisi iz vse Štajerske dežele podpirajmo Štajerca tako, da bode že v kratkem tjeznik postal in tako bomo lahko naše misli, želje in koristi v Štajercu razodevali, ker bode gotovo slavno uredništvo naše dopise z veseljem sprejelo in potem tudi bomo prišli do našega zaželjenega cila za blagor kmeta, trgovca, delavca i. t. d. Tu si pomagajmo sami in Bog nam bo pomagal naši dobri ideji. Pesničar.

(Iz Negave) nam piše en krčmar, naročnik našega lista, da je on našo prvo številko v pregled izstavil, in glej! ko se je v nedeljo dne 1. julija polno ljudi okoli lista zbralo, kateri so isti list prebrati hotli, pride tamošnji mežnar „Marko Erjavec“ ves razburjen ter raztrga ta list rekoč: „Totega vraga tudi ne nucamo tu gori!“ Krčmar pobere te pretrgane listke ter jih spravi. Ker je potem krčmar zopet drugi list na vrata nabil in so tamošnji č. gospod župnik to zvedli, so se tudi prav lepo izrazili: „No zdaj ima ga že na dverah, da bi se ga rajši v... obesa!“ Izpušena beseda se ni dobro zastopila. Za obe te prigodbe je dosti prič. Prosi se toraj slavno uredništvo „Štajerca“, da mu naznani ako je mežnar Marko Erjavec opravičen s tem listom tako ravnati in kako se naj postopa proti njemu. Ljubi prijatelj v Negavi! Pojdi k tamošnji kazenski sodnji v Gornji Radgoni in ovadi gosp. mežnarja zaradi „poškodovanja ptujega imetja“, pa ti ni treba k advokatu iti, ampak na uradni dan greš k sodnji in tam se mora ta ovadba na zapisnik vzeti, da ne bodeš imel nepotrebnih stroškov. Kar se pa častit. gospoda fajmoštra tiče, potrošaj se z besedami naše vere, ter reci: „Odpusti jim o gospod, ker oni ne vejo kaj delajo!“

(Ormuž.) Občina Petrijanec naznanja, da se je tam dne 2. julija t. l. mošnja z 120 kron vsebine najdla.

(Živinski sejmi v drugi polovici julija meseca 1900 na Štajerskem in Hrvaškem:) Dne 17. julija pri Sv. Ani na Krembergu (obč. Stanc), okr. Radgona; dne 20. julija pri Sv. Marjeti na Pesnici, okr. Maribor; dne 25. julija v Slovenski Bistrici, okr. Maribor; v Žalcu, okr. Celje; pri Sv. Urbanu, okr. Ptuj; pri Mariji Tolažnici (obč. Čermožiše), okr. Ptuj; dne 26. julija v Teharjih okr. Celje; v Cmureku, okr. Radgona; v Framu, okr. Maribor; dne 30. julija v Ormoži; v Kostrivnici, okr. Ptuj; dne 31. julija pri Sv. Lovrencu v Sl. g., okr. Ptuj; v Konjicah, okr. Celje. Dne 19. julija v Krapini, okr. Krapina; dne 26. julija v Desinci, okr. Pregrada; dne 31. julija v Pregradi, okr. Pregrada.

(Sv. Lenart v Sl. g.) Toča je v nedeljo popoldne grozno razsajala, pobila je v občini Šetarjevi večinoma vse poljedelske pridelke. Toče bilo je pod enim kapom čez pol metra. Kar povoden ni pokončala, je toča poropotala. To so za kmeta žalostni dnevi.

(Gospod Dr. Leščnik) v Sv. Lenartu in veliko drugih ljudi je napačnega mnenja čez uredbo „Štajerca.“ Gospod W. Blanke, kateri Štajerca tiska, se v uredniške zadeve nima čisto nič mešati in tudi „Štajerc“ ne bode nobenega iz osebnega zanimanja napadel, ampak le tedaj ako bode blagor kmečkemu stanu to tirjal.

(Iz Ptujja.) Znano je, da če posojilnica predujem (vorus) odšteje, se ne samo na tistega posestva intabulira, kateri denar dobi, ampak tudi na vseh treh porokovih posestvah. Ravno tako si tudi neki gospod doktor svoje zasluge če tudi menj ko 10 goldinarjev znašajo na vse posestve dolžnika intabulira. In glej ljubi kmet! take brezpomenbne intabulacije ti ne samo veliko stroškov nalagajo, ampak to je tebi tudi večkrat v veliko zadrego, posebno pri prodaji posestnih delov, in ti tudi onemogočijo si kje pri drugih denarnih zavodih na vrednejšo vižo denar priskrbeti. Mi vas torej svarujemo ljubi

kmetje pri takih posojilah za poroka biti, katere so z intabulacijami zvezani, in če je en kmet kakšen dokterski zaslužek dolžen, naj si rajši denar kje drugje izposodi, da ne bo imel skoz take nepotrebne intabulacije trikrat toliko plačila.

(Sv. Jurij na južni železnici. Sol in šentjurski kaplan.) V Šentjurju ob južni železnici imajo tamošnji gospodje kaplani gotovo malo opravka, ker si noge obletajo, da bi tudi tam kmeta v nesrečo spravili. Hočejo namreč „konzum“ narediti a ker so že sami kredit izgubili, poklicali so iznajdenega kaplana Melhiorja Zorko ta na pomoč, češ, on bode s svojimi sladkimi besedami, kmete že za to velikansko reč, pridobil. Pa kakor vemo, kmetje našega kraja niso tako nespametni, da bi se rečem pridružili, od katerih imajo le ustanovitelji dobiček — da bi denarje zato dali, da bi kaplani kramarji postali in se na zgubo kmetov z „konzumom“ ponašali — ker videli so že kmetje pri raznih konzumih na Štajerskem in Kranjskem kakšen žalosten konec so takšne zadruge vzele in kaj jih pa še stoji, so že večinoma z edno no goj v grobu — kaj mislite kmetje, kedo bode plačevalec? — **ne tisti, ki so kmeta k temu silili**, ampak kmet in še enkrat — kmet —. Začetkom so omenjeni kaplani šentjurske fare še enkrat neposredno, to je: skoz farovžke prilizljence, naše kmete na lim spravili in sicer labrali so kako srečo bodo storili kmetom s tem, da se bode za celo faro en vagon soli naročil, katera bode samo 9 gld. 100 kil. stala; farovžki adjutanti so kot preganjanci po farah letali, kmetom to veliko srečo oznanjali, da so milostljivi gospod kaplan pripravljene en vagon soli naročiti, češ, zakaj bi trgovci in ne oni, ta dobiček imeli. Vsaki kmet je mogel zapisati, koliko soli da bode potreboval in za vsakih sto kil je moral 9 gld naprej plačati. Kmetje so potem čakali na sol, reklo se jim je vsak dan, da je sol že med potom — ali zastoj — sol ni prišla od nikoder, pa zakaj ne? zato, ker so ti trgovski duhovniki naredili račun brez gospodarja, — namreč nikjer na svetu ni bilo po 9 gld. sto kil soli v Šentjur postavljen za dobiti, ker ta cena se je le v kaplanovih glavah znajdla. — Najlepše pri tem je pa, da so, se ti, farovžki poskusi na hrbtu ubogega kmeta delali in sicer na ta način, da so kmetje že lanskega leta denarje za sol dali in te denarje še le letos povrnjene dobili. Mnogo kmetov si je moglo denarje za to nesrečno sol posoditi, in velki činž od teh posojenih denarjev plačati, pa kaj to vse skrbi farovžke ljudi. Zatorej pa dragi kmet! ako bi se ti še enkrat prigodilo, da bi kakšen farovžki poslanec k tebi prišel in nagovarjal k takšni reči denar dasti ali k konzumu pristopiti in ako bi te sploh s takimi rečmi nadlegoval, in mu pokaži kaj se spravi tebe za nos voditi — razloži mu, da naj se briga za cerkev, za krščanski nauk in zveličanje duš, ne pa za kramarijo in da bodeš ti že blago brez njega dobil.

(Onkraj Boča. Konzumna društva.) Pri marsikateri teh farovžkih kramarij že trgovina ponehavlje, družniki nočejo več tamkaj kupovat hoditi, ker je tam dražje kot pri vsakem trgovcu. To pa so glave konzuma že zapazile, in ker se bojijo, da bi od dolgega časa boleni postali, so pomočniki in k pomočnikom učeni kaplani, teh „zadreg“, druge limance iznajdli, da si odkupčevalce zdržijo in to stem, da revnega kmeta, (svojega zadružnika) strašijo, da ako ne bode on v zadrugi kupil, bode kaznovan, češ, on mora vse potrebščine pri konzumu od katerega ud je on, kupiti, in le stvari ki jih konzum nima (!) si sme pri trgovcu oskrbeti. Ubogi kaplani, kjé so tiste zlate hiše katere ste Vašim prevarjenim kmetom s konzumnimi društvi obečali — kam ste prišli, da ste prisiljeni že na ta način kupčevalce loviti? Vam, ljubi kmeti, se pa naznani, da, akoravno ste udje katere konzumne zadruge, smejte kupiti vsako reč kje hočete, in ne mora Vam to nikdor naprej pisati; pa ni samo to prav, da smete kupovati kje hočete, ampak ker, ako bi zgoraj omenjene ukaze ubogali, bili bi tatje svojega lastnega žepa, — ker bode ja vsak tam kupil, kje je ceneje.

Naznanilo.

Ker 26. avgust ravno na nedeljo pade, se bode
2. veliki živinski letni sejm
na Bregu pri Ptuji
v ponedeljek dne 27. avgusta t. l.
vršil.

Občinski urad.

En priden kravar

se sprejme v službo, kje, se zve pri gosp.

Karl-nu Sima na Bregu
pri Ptuju.

Izkušena kuharica

se išče. — Oglasiti se je pri

Franc-u Blaschitz-u v Ptuju.

Zaloga oblek za gospode.

Em. Müller v Mariboru

priporoča prav fine izdelke gotovih oblek za moške; kakor
tudi veliko zalogo finih štofov, domačih in vnanjih fabrik
za narejanje oblek po meri.

Med. univ.

Dr. Mezler, pl. Andelberg,

ordinar skupnega špitala v Ptuju,

je svojo dosedajšno stanovanje premenil in
ordinira sedaj na

florjanovem trgu št. 5,

(Ferschisches Haus.)

Po ceni je prodati:

1 decimalvaga, 1 omara za led, 2 štelaže za
steklenice, 1 sod, držeč n. pr. 12 polov.

Vprašati je na

Florjanskem trgu, št. 5 v Ptuji.

Lekarna pri zamorcu v Radgoni

priporoča slednje zdravila:

Za giht in rematizem (trganje po udih in vra-
ženju) 1 flaška 50 kr. ali 1 krono.

Kričistilen čaj, 1 zvezek 30 kr. ali 60 vin.

Krofgeist, 1 glažek 20 kr., ali 40 vin.

Mazilo za krof, 1 tigelc 20 kr. ali 40 vin., po-
sebno dobro sredstvo za krofe in debeli vrat.

Prah proti bledenici, 1 škatelca 20 kr. ali
40 vin.

Prah proti potnim nogam, 1 škatlica 40 kr.,
ali 80 vin.

Prah proti kašlju, 1 škatlica 20 kr., ali 40 vin.

Fina ribja mast, 1 flaša 60 kr., ali 1 K 20 h.

Mazilo proti kurjem očesom, 1 škatlica 30 kr.,
ali 60 vin., prav izvrstno sredstvo za kurja očesa
z debelo kožo.

Balsam proti ozeblini, 1 flaška 25 kr., ali
50 vin.

Konjski prah, izvrstno za goltanec 25 kr., ali
50 vin.

Mlečni prah za pomnoženje in poboljšanje mle-
ka 20 kr., ali 40 vin.

Svinjski prah proti perečem ognju in črnmici
30 kr. ali 60 vin.

Homejopatične kaplice za svinje proti črnmici
25 kr. ali 50 vin.

Celtne proti glistam, izvrstno sredstvo za ve-
like in male 1 škatlica 25 kr. ali 50 vin., kakor
vse sorte domače in vnanje specialitete.

Razpošilja po pošti dvakrat na dan.

Maks Leyra, lekarnar v Radgoni.

Štev. 1285.

Razglas.

Dne 19. julija t. l. zjutraj ob 8. uri se bode v
Ormožu konjsko premijiranje vršilo.

Vsled razglasa c. kr. društva za konjerejo v
Gradcu se bode

1. za kobile z žrebetom	490 kron
2. za mlade kobile s 3. in 4. letom	240 "
3. za dveletne žrebice	220 "
4. za edenletne žrebice	170 "

razdelilo.

Razun tega še pridejo srebrne državne medalje,
diplomi in častna priznanja na razdelitev. —

Za konje, kateri se bodo na premijiranje pri-
gnali, je treba živinske potne liste (pose) priskrbeti.

Konji v starosti čez eno leto se imajo na uzdah
prignati.

Konjerejci se opozorijo na to premijiranje, ter
naprose se iste zanimivo udeležiti.

Razglašitev tega naznanila se priporoča.

Mestni urad v Ormožu,

dne 1. julija 1900.

Župan:

Kautzhammer m. p.

Star pregovor pravi: „Če se psu na rep stopi, se oglasi!“

V nemškem jeziku pisani list „Südsteirische Post“ in listič liberalnih advokatov in pisacov v Celji „Domovina“ po imenu, šinfajo na vse viže, da smo se mi predrznili en list na svitlo dati, kateri ves političen krič na stran pusti in se le za kmetijsko zanimanje našega poljedelca peča. Mi se v politične zadeve čisto nič ne mešamo, zakaj se le ti gospodje tako grozno jezijo?! Menda ravno za to.

Že več let je „Domovina“ naše kmete z svojim političnim geslom za nos okoli vodila in povsod vohati dajala, samo tam ne kjer najbolj smrdi. In glej na enkrat pride „Štajerc“ in pove množino novic, katere bi „Südštajerska“ in „Domovina“ nikoli ne bile našim kmetom razglasile, menda bi si bile rajši poprej svoje jezike pogrizile.

One se tudi jezite čez to, da mi konzumnim društvom naprotujemo. Kako pravi naš Zveličar? Hiša kjer edinost prebiva, bode obstala, ista pa, v ktorejse prebivalci prepirajo, bo razpadla. Konzumna društva so slovenski dom na Kranjskem na nič spravila, trgovca vničila in kmeta oškodovala, čeravno sta si oba stana deželna družnika in Slovenca ter bi si eden drugemu pomagati morala, — če se hoče slovenski narod zdržati.

Naj se tedaj tudi štajerski kmet tako daleč zaprede in v tako odvisnost zajde, kakor kranjski, kateri si dandanes svoje blago pri fajmoštru po veliko višji ceni kupovati mora kakor prej pri trgovcu in bode sedaj za zaostale štibre vedno rubljen, ker nima denarjev; kajti trgovci, kateri so mu poljske pridelke poprej v denar spravili, so zginili iz površja. Ni res, draga „Domovina“ težavo ti dela, da mi tvojim liberalnim advokatom in pisacem nasprotujemo. Mi si pa mislimo, da je boljše ako kmet in trgovec dobro zhajata, advokat pa naj enkrat slabejše čase pričakuje.

„Štajercu“ je „Domovina“ sponašla domače izraze, katere sem v prvi številki kolkor mogoče rabil; pa bodi zažihran ljubi kmet, da ti bom za naprej še bol po domače pisal, tako, da boš lahko vse sam razumel kar boš bral in ti ne bo treba kakor poprej, če si dobil „Domovino“ ali kake druge slovenske lističe v roke in če si ga bral, pa navadno pisarije, — ki so bile zmešane z hrvatsko, česko, rusko in Bog ve kakim vsem drugim špraham — nisi zastopil kaj pomeni še le iti kakega izurjenega in vseh šprah učnega moža ali doktorja prašat, kaj le te ali one besede povejo. Pa tudi takih ostudnih, grdih imenov kakor jih vedno „Domovina“ zna dajati — kajti ti gospodje so se tega že privadili ali jim je pa od njihne zgoje ta napaka zaostala ne bom med svet raznašal, mi jih tudi ne bo potreba, ker si mislim na pregovor ki pravi: lepa beseda lepo mesto nejde; dalje pa tudi hočem vedno kot olikan in miren „Štajerc“ za tebe delovati in se za politično rauferijo brigal ne bom, in kakor mi bodeš ljubi kmet sam pridjal, meni take pisarije, ki jih zna posebno „Domovina“ pisati, nikdar škodovale ne bojo, temveč kakor se mi zdi — le koristile.

Obdelovanje travnikov

razlagano po gospodu Rudl-nu jun. dne 5. junija 1900 pri vzglednem gospodarstvu štajerske hranilnice v Podlehniku pri Ptujju.
Konec.

Natančna pojasnila o teh stvareh se najdejo v knjižici, ki jo je dr. vit. pl. Weinzierl, ravnatelj semenske centralne postaje na Dunaju spisal, istotako priporoča se tudi knjižica, spisana po dr. F. G. Stebler v Curih-u.

Marsikdo bo morda z glavo kimal in vprašal, zakaj nek bi bilo to tako težko preračunati, koliko semena se naj poseje? Na to sledi odgovor: Kakovost semena t. j. čistost in kaljivost je vedno drugačnejša in radi tega tudi obilica semena ni enaka.

Vsak prodajalec mora pa zagotoviti (jamčiti), da je seme res dobro in posebej se še lahko da uradno pregledati. Po tem takem je še le mogoče določeno obilico semena za določeno površje in zmes preračunati. To delo pa si naj kmet prihrani in naj le svojo željo štajerskemu deželnemu odboru naznani, kjer se mu bo to delo zanesljivo zvršilo.

Nikdar pa ni upati, da si naredimo dobre travnike, če posejemo seneno cvetje. Kteri pa to trdi, tisti še gotovo lepega travnika videl ni. Med senenim cvetjem nahaja se večinoma cvetje škodljivih rastlin in zajedalk. Seneno cvetje sliši na kompost, kjer se seme cimi in vniči. —

Seme se v godnih vremenskih razmerah seje mesca aprila do maja ali pa rano v jeseni.

Seje se na to vižo, da se zgornji pridelek (oves ječmen, rž) najprej poseje z brano povlači, potem se debelo travno seme in konečno tenko travno seme in detelne sorte zasejejo. Na to se mora detelja in trava vsako posebe dvakrat in sicer navskriž razsejati, enkrat po dolgosti in enkrat po širini polja.

Seme se najbolje u zemljo spravi z valjcam, pa tudi z brano, katera se more na robe obrniti in tako z njo povleči.

Zgornji pridelek služi za varnost mladih rastlin in je tukaj najbolj pripraven „zelen oves“, kateri se dvakrat pokosi. Prvokrat prej ko se bilke napravljajo in drugokrat, kadar so že travniške rastlinke 30 cm. visokost dosegle; dalje je še potem tretja košnja, pri kateri se pa že večidel travne in deteljne sorte nahajajo.

Zgornji pridelek se ne priporoča izzoriti pustiti in je posebno kvaren za mladi travnik, ako se isti polega. Na takih „novonapravljenih umetnih travnikih“ se prva leta ne sme živina pasti, ker je še tla premehka in se mlade rastlinke vničijo. Dopustiti je k večjem teleta, pa le s posebno pazljivostjo, ker se ta živiničeta prav lahko napihnejo.

Ravno tako se sme gnoj še le v tretjem letu rabiti, ker tudi zemlja prej gnojenja ne potrebuje, temveč še ima staro moč. Vlačiti po takih novih travnikih se naj opusti, ker je tla brez tega še rahla in bi se skoz to rastline izruvale.

Oskrbovanje starih travnikov.

Oskrbovanje obstoji v tem, da se travniki čistijo,

povlačijo, valjajo, gnojijo, izsušijo in iztrebijo od plevel. Posebno se lahko pri novonorejenih travnikih plevel odpravi in se priporoča vsako do zadnje zatreti, da se razširjanje istih zadržati zamore.

Vsako tretje leto se naj travnik zvrstno pognoji. Kako hvaležni so taki travniki in kako potreben je za nje gnoj, se iz nasledne razpreglednice razvidi. Uspehi so od prvega leta 1899 na poskušnem polju štajerske hranilnice v Podlehniku razvidni. Poskušno polje je v površjih od 1 ara razdeljeno in se je v jeseni 1898 s sledeče imenovanim gnojnim pripomočkom gnojilo:

	Pridelek sena in otave
Pa. 1 brez gnojenja	39 kg.
" 2 300 litrov gnojnice, 4 kg. kostene moke	43 "
" 3 6 kg. kostene moke	44 "
" 4 150 kg. komposta, 20 kg. apnenega praha	47 "
" 5 185 kg. gnoja iz štale	55 "
" 6 6 kg. gnoja iz štale, 4 kg. kajnita	57 "

Samo na sebi razumno je, da so se gnojne poskušnje na enakih travniških površjih storile.

Senena letna.

Seno razdeliti v več sort je nepogojno potrebno in vsaki priden kmet si bo sledeče razvrstitev napravil.

1. Tanko sladko in ne na novo pognojeno seno za teleta.

2. Srednje sladko seno in otava za krave.

3. Grobo in novo pognojeno seno za vole.

4. Kislo seno in otava za konje.

Vsaka sorta sena se mora posebej skladati in pri skladanju lepo razdeliti, poglihati in sklačiti.

Nekateri menijo, da se naj z seneno letno tako dolgo čaka, da seno in seme izzori; to vendar ni dobro, ker se potem veliko slabeje seno dobi. Da se pa travnik na ta način zaseje, ni napačno; ali zasejanje pa ni potrebno ni tudi ne dobro, ker plevel poprej izzori in se potem močnejše pomnoži. Eden-, dve- do trileten travnik mora trave imeti, katere 2 do 3 leta trpijo, eden 4—6 let stari travnik mora trave imeti, ki štiri do šest let trpijo in en utrjen travnik obstoji iz trav, katere so obstanovite. Taka zasetva senenega semena skoz zrelost sena nima dobička; pač pa je dobro, če se po seneni košji čista semena in sicer taka mala in nekaj težka semena, o potrebi poseje.

Raba senenega noža in žage s katerim se seno navpik od stebila odreže se posebno priporoča. Čisto in redno seneno gospodarstvo je skoz to precej olajšano. H koncu še ostane ena znamenita reč, to je namreč obdelovanje čistega travnega semena in detelnih sort, posebno take vrste, katerih cena je še danes zelo visoka, kakor zlati oves in livadina detelja.

Pa tudi druge trave, kakor bilnica, rudeča bilnica, pasja trava in francoska ovsnica so prav izvrstne za obdelovanje semena. Obdelovanje se pa mora na čistem dobro pripravljenem zemljišču pričeti.

Gospodarske stvari.

(Raba krav za vožnjo.) Zmerna raba krav kakor tudi plemenih bikov je posebno koristno. Krave ali telice

od takih posestnikov, kateri iste v poljedelstvu in za vožnje rabijo, postanejo precej prej breje, kakor take, katere leto na leto le ta čas od jasl pridejo, če se k biku gonijo. Pa tudi boleznin na nogah, posebno vžiganje na stopalih se menjkrat pri takem živinčetu pripeti, katero se večkrat prehodi, kakor pa pri onem, katero je celo leto privezano v štali in se še napajat iz štale ne zganja. Ravno tako je raba krav v brejem času za lahka dela posebno priporočati, ker take veliko lažje povržejo in se malo kedaj nesreča zgodi. Plemeni biki, kateri se zmerno za vožnjo rabijo, so bolj pohlevni in prej pripravljeni za skok.

(Redno polaganje) solnega kamena dojnim kravam je gotovo najugodnejši upliv na množenje mleka. To se samo na sebi lahko razume, ker sol pospešuje prebavanje krme; množina prebavane piče stori pa sorto in kolikost mleka. Varovati se pa mora, da se kravam ne daje preveliko soli, ker bi čezmera škodovala životu in tako tudi na pridelku mleka.

(Večkrat se pri goveji živini najde, da na koži bradavice rastejo.) Te se najlažje odpravijo s tem, da se s cvirnom podvežejo, ali pa se namažejo z zmesjo, v kateri je polovica „solitarne kisline“ polovica pa „olja“ in sicer z enim penznom po dvakrat na dan. Flaša, v kateri je ta zmes pripravljena, se naj vsakokrat pred mazanjem močno potrese, da se dobro zmeša. Prav dobro je tudi s to zmesjo rane, ki nastanejo od podvezanja z nitjo, namazati, ker iste kmalu zacelijo. Pa tudi razstoppina od „sublimata“ (1 gram) v „špiritu“ (5 gramov) se je kot izvrstno zdravilo za odpravo bradavic pokazalo, samo da se morajo bradavice poprej ko se s tem zdravilom namažejo, razkraspati.

(O pravi starosti telic) kedaj da so za podpuščanje sposobne, so še mnenja vedno prav različna. Veliko jih hoče že z 1½ leti breje imeti, drugi zopet z 2¼ letom. „Zlata“ srednja pot je tukaj najboljša. Starost od 18 do 24 mesev za prvi podpus bo ta prava, namreč: kakor je, je li živinče močnejše ali slabeje.

(Obnovitev kovanja poljedelskih konjev) se mora na vsako vižo storiti, kadar kopito predolgo postane, kar je navadno prilično v petih tednih. Če se pusti podkova delj časa ležati, trpi kopito; in isto le tedaj zamore normalno obstati in zadosti zdravega roga rasti, če ni zgornja škorja na rogu skoz stisk ali razširjanje po podkovi zadržana in da lahko kri skozi na mehki rog brez zadržanja cirkulira. Vsaki, tudi najboljši kov zadržuje nekaj razširjanje kopita in delj čas ko podkova na kopitu leži, temveč kvara se dela za isto. Konji s polnim kopitom se sploh morajo večkrat prekovati, ker si taki navadno podplat obtiščijo. Kakor hitro en konj s polnim kopitom začinja krumpati, ga je silno potreba podkovati dati.

(Proti muham in obadam,) te strašne muči, katerim so naše domače živali v poletju izstavljeni, se morajo sledeči pripomočki kot koristni priporočati: 1. večkratno ribanje živadi z orehovim ali bučnim perjem. 2. zmivanje z oparkom od v jesihu skuhanega orehovega perja, po enkrat v tednu baje zadostuje. 3. zmivanje z eno zmesjo od 65 gramov ožanka, 2 decilitra vinskega jesiha in 4 do 5 decilitrov vode. Ta zmes je

najboljše in čisto sredstvo. 4. zmivanje s tobakovo vodo; na en del tobaka, 30 do 40 delov vode. 5. zmociti živinče po najbolj trpečih delih života z zmesjo od treh enakih delov jelenorogovega olja, nečiste karbolove kisline in petrolja. 6. voda od skuhanega česna in pelina; že samo voda v kateri so te dve reči namočene izvrstno pomaga in se ni kaj slabega bati. Nobeden živinski in konjski posestnik naj ne opusti ta sredstva in vsak furman, kučej ali živinski hlapec se naj poteguje za rabo teh reči.

(Gnojenje vinogradov.) Trta je le dotle rodna, dokler so tla v močnem gnojnem stanju; tudi znane trsne in grozdne bolezni napadajo slabotne rastline mnogo bolj nego krepke in čvrsto rastoče. Vinogradnim tlam odtegnejo se vsako leto precejšnje množine, zlasti rudninskih snovi, veliko več, nego se jih nadomesti s preperevanjem in trohnenjem. Pri nas vinogradov že veliko let, v nekaterih krajih od pamtiveka niso izdatno gnojili; zato se ni čuditi, ako so tla izzezana, ako trte ne rasto več uspešno, in se bogate trgatve ni več nadejati. Izkušnja pa uči, da se dá temu odpomoči s pravilno gnojitvijo. V malem obsegu, ki je odmenjen temu spisu, ni mogoče razložiti vsega, kar se nanaša na gnojenje vinogradov; le najvažniše se bode omenilo, da se kmetovalci seznanijo z načeli tega predmeta. Komur se pri tem kaj nejasno ali dvomljivo zdi, obrne se naj do deželnega poskušališča v Gradcu ali Mariboru, kjer dobi pravilna in natančna pojasnila. Na Štajerskem se še mnogo gnoji z vejniki. Tako gnojenje pa se mora v obče odsvetovati. Zakaj prvič se s tem razširjajo razne bolezni, kakor n. pr. koreninska plesnoba, drugič pa so vejniki živalskim zajedavcem, žuželkam, mišim i. dr. prijetna prebivališča. Gnojilna vrednost taistih je zelo majhna; boljše služijo še, ako se pravilno vporabljajo, v težki in nepremočni zemlji za drenažo; vendar tudi tukaj več škodujejo nego koristijo. Večinoma se bodo morali vinogradi gnojiti s hlevskim gnojem, kajti ugodni upliv tistega na svojstvo zemlje se ne da z ničemer nadomestiti. Organične tvarine hlevskega gnoja, ki v zemlji trohni in tvori črnico, ogrevajo, rahlajo in deloma razkrajajo zemljo; zvezna tla postanejo ložja, lahka bolj zvezna; vsem pa se poveča vodo pridržujoča moč. Deloma se more ta zemljo zboljšujoči učinek doseči s šotno mlovko, zlasti v kompostiranem stanju in v zvezi s človeškimi iztrebki. Opozorimo na to gnojilo, ker za vinograde navadno nedostaje hlevskega gnoja. Ugodno je vinograde s hlevskim gnojem gnojiti vsako drugo leto, ako ga pa primanjkuje, gnoji se naj vsako tretje ali četrto leto tako, da se ga med vrste raztrosi in potem jednako merno podkoplje. Ker je torej, kakor se je že omenilo, redkokdaj dovolj hlevskega gnoja na razpolago, zato se mora nedostatek nadomestiti z umetnimi gnojili, ki imajo še to ugodnost, da se njih učinek pokaže prav kmalu. Taka umetna gnojila so: superfosfat in Tomasova žindra, ki uplivata po fosforovi kislini, žveplokisli kalij (in pepel) za manjkujoče kalijeve spojine, potem žveplokisli amonijak in čilski soliter kot dušikova gnojila. Kot nadomestek za fosfo-

rovo kislino rabili bomo navadno Tomasovo žindro; le v prav težkih, zveznih ilovnatih tleh bo superfosfat uspešniši, Tomasova žindra je v primeri s svojim učinkom dosti cenejša nego superfosfat; nje učinek v zemlji vzdrži se prav dolgo in se izgublja, kakor jo pač rastline porabljajo. Še druga stvar je, ki povečuje vrednost Tomasove žindre, in to je žgano apno, katerega ima tista 30—40 odstotkov v sebi. Velik del štajerskih zemljišč je nujno potreben apnene gnojitve; ako zemlja ne dobi potrebnega apna, ne pomaga noben drugi gnoj. Če raztrošamo Tomasovo žindro, pognojimo zemljo tudi z apnom in pravilna hranitba trt je omogočena. Za težka tla, zlasti ako imajo dosti apna v sebi, vzeli bomo pa raje superfosfat, ker ložje prodira v zemljo in hitreje upliva, nego Tomasova žindra. Nektera naših zemljišč so tako revna na apno, da jim apno Tomasove žindre ne zadustuje. V takem slučaju je treba jih še posebej gnojiti z apnom in sicer se rabi v to svrhu živo apno. Gnoji se vsako četrto leto tako, da se v jeseni kosi živega apna po travniku zložijo v kupe; pod uplivom zračne vlage razpadejo kosi v droben prah; ki se potem raztrosi po vinogradu. Taka apnena gnojitve je že koristna, če nimajo tla več nego 0,2% ogljenokislega apna. Imajo li tla toliko apna, se lahko določi s preskušnjo, katero obe deželni preskušališči štajerskim vinogradnikom brezplačno naredijo. Za tako gnojitve vzame se 12—1400 kilogramov živega apna na hektar. Od kalijevih gnojil rabi se naj le žveplokisli kalij, tako popolnoma čisti 95 odstotni, kakor tudi v novejšem času v trgovini se najahajoči 80 odstotni, in kjer je mogoče, pepel od drv. Opustijo pa se naj vse nečiste kalijeve soli, kakor kajnit in druge, ki napravijo tla le skorjavo, imajo rastlinam škodljive sestavine v sebi in so vsled voznine večkrat dražje nego čiste soli. Dušikova gnojila, ki pridejo za nas v poštev, so, kakor je bilo že omenjeno, žveplokisli in čilski soliter. Prvega tla drže in se le polagoma porablja, čilski soliter pa deževnica kaj lahko iz tal izpere in ga splavi v globočje plasti. Z žveplokislím amonom lahko torej že v jeseni gnojimo, ne da bi se nam bilo bati izgube. Če pa hočemo gnojiti s čilskim solitrom, sme se to zgoditi le v pomladi; malo prej ko se prikaže perje, raztrosimo polovico, in tri do štiri tedne pozneje pa drugo polovico. O teh gnojil pa ne smemo rabiti le eno ali drugo, ako hočemo doseči popoln uspeh, marveč le med sabo pomešana in sicer v pravem razmerju. Ali vsa omenjena gnojila se ne dadó naravnost pomešati. Tako n. pr. se Tomasova žindra z žveplokislím amonom sploh ne smé zmešati, z žveplokislím kalijem pa le tedaj, ako se mešanica prav kmalu raztrosi; kakor z Tomasovo žindro tako je tudi z lesnim pepelom; te gnojili treba je zategadelj posebej raztrositi. Druga umetna gnojila pa se lahko kar povrh raztrosijo in potem vse skupaj spravi pod zemljo.

Konec sledi.

